

ÇAĞ

**ÇINAR
ÓSKAY**

SANCIISI

**Hayatımızdaki Büyük Dönüşümü
Anlatan İkonik Söyleşiler**

—
Söyleşi
—

Çınar Oskay, 1976 Ankara doğumlu. American University’de Uluslararası İlişkiler okudu, Boğaziçi Üniversitesi Atatürk Enstitüsü’nde Modern Türkiye Tarihi yüksek lisansı yaptı. Gazeteciliğe CNNTürk’te dış haber muhabiri olarak başladı, sonra yazılı basına geçti. *Tempo* dergisi genel yayın yönetmeni, *Milliyet* gazetesi yazışleri müdürü ve *Radikal* gazetesinin pazar günleri yayın yönetmeni olarak medyada görev aldı. 2012-2019 yıllarında *Hürriyet* hafta sonu eklerinin yayın yönetmenliğini yürüttü ve gazetenin geniş söyleşilerine imza attı. 2014’te *Haziran: Gezi ve Şehrin En Güzel Yazı* kitabı Doğan Kitap’tan yayımlandı.

Şu anda GAİN Medya’da program ve belgesellerden sorumlu içerik yöneticiliği ve Doğan Burda’da yayın-yönetim danışmanlığı yapmakta. GAİN Medya’daki “Konuşmamız Lazım” programında dünyaca etkili düşünürlerle söyleşilerine devam ediyor.

Çağ Sancısı

Hayatımızdaki Büyük Dönüşümü
Anlatan İkonik Söyleşiler

ÇAĞ SANCISI

Yazan: ınar Oskay

Editör: Mesut Varlık

Yayın hakları: © Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ő.

Bu eserin bütün hakları saklıdır. Yayınevinden yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir Őekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

1. baskı / Haziran 2021 / ISBN 978-605-09-8441-5

Sertifika no: 11940

Kapak tasarımı: Cüneyt omoĐlu

Baskı: Ay-han Matbaası

Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No: 6/31

Bağcılar - İSTANBUL

Tel. (212) 445 32 38

Sertifika no: 44871

Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ő.

19 Mayıs Cad. Golden Plaza No. 3 Kat 10, 34360 ŐiŐli - İSTANBUL

Tel. (212) 373 77 00 / Faks (212) 355 83 16

www.dogankitap.com.tr / editor@dogankitap.com.tr / satis@dogankitap.com.tr

Çağ Sancısı

Hayatımızdaki Büyük Dönüşümü
Anlatan İkonik Söyleşiler

Çınar Oskay

Annem Feryal,
Eşim Kathryn ve
Kızım Karya Sky'a...

İçindekiler

Çağ Sancısı	13
-------------------	----

Büyük Anlatılar

Yuval Noah Harari: “Bugünün en büyük sorunu kendini işe yaramaz gören bir sınıfın ortaya çıkması.”	19
Timothy Garton Ash: “Özgürleştiren deneyimler temiz hava hissi gibidir, unutulmaz.”	31
José Mujica: “Mağlubiyetler, zaferlerden çok daha öğreticidir.”	39

Bayrak Teslimi

Süleyman Demirel: “Bizim gibi insanların aradığı en önemli şey, konuşacak arkadaşdır.”	49
Recep Tayyip Erdoğan: “Ben biraz kaderciyimdir ve kaderi asla zorlamayı düşünmem!”	58

Gergin Zamanlar

Çetin Altan: “Toplumların değeri, ne kadar çok katile sahip olduklarıyla değil, ne kadar yaratıcıya sahip olduklarıyla belirlenir.”	73
Can Kozanoğlu: “Türkiye geçici bir gerileme döneminde ama eninde sonunda ileriye gidecektir.”	83
Tayfun Atay: “Laik kesimi yok etmenin, dönüştürmenin imkânı olmadığı görülüyor.”	95

Kapanmayan Defterler

Aytaç Yalman: “Berlin Duvarı yıkıldı, Sovyetler parçalandı, Türkiye tasavvuru değişti.”	107
İlker Başbuğ: “Bu defter kapanmadı, daha yeni açılıyor!”	119
Ahmet Altan: “Toplum AKP’yi kenara itecek.”	127

Yeni Bir Çağa Girerken

Daron Acemoğlu: “Şanssız bir jenerasyonuz ama başkasını suçlayamayız”	139
İlber Ortaylı: “İnsanların alıştığı bir tarz-ı hayat var.”	148
Dücan Cündioğlu: “İslam dünyası ‘Ey insanlar’ deme yeteneğini yitirdi”	155
Ahmet Kuyaş: “Atatürk ve arkadaşları bugün bizimle Türkiye’ye baksalardı ‘Bardağın yarısı dolu, devam’ derlerdi”	167
Bülent Eczacıbaşı: “Geçmişle övünen değil, ileriye bakan bir hikâyeye ihtiyacımız var”	183

“Ve o satıl bütün hayattır”

Şener Şen: “Düşmanlık körükleniyor. Gidiş iyi bir gidiş değil!”	197
Cem Yılmaz: “Hattı müdafaa yoktur, sathı müdafaa vardır! Ve o satıl... Bütün hayattır”	208
Sezen Aksu: “Bizim yaşadıklarımız şahaneydi. Bugünkülerin de ‘Şahaneydi’ diyecekleri anları olacak.”	224
Haluk Bilginer: “Lidersiz hiçbir şey yapamamak kendini hiçe saymaktır. Çoban koyunlara lazımdır!”	236
Erol Evgin: “Güzel günlere inanıyorum!”	247
Mustafa Oğuz: “Özgürlükleri ne kadar kısıtlasan, insanlar hayal etmekten o kadar korkar.”	259

Hayatımız Roman

Adalet Ağaoğlu: “Bu kadar uzun yaşamayı istemezdim, dünyanın bu halini görmeseydim”	273
Orhan Pamuk: “Otoriterlik ve bireylik bizim için bitmez konular”	284
Ahmet Ümit: “Beyoğlu küllerinden doğacak”	295
Jo Nesbo: “Bizde kapitalizm hiç yaşanmadı. Mutluluğumuzun sebebi eşitlikçi bir toplum olmamız”	306

Medya Blues

Sheryl Sandberg: “Eşitliğin çıkarımıza olduğunu herkes anlamalı”	317
Vuslat Doğan Sabancı: “Küreselleşme ve dijital devrim hepimizi büyük mutlu bir aile yapacaktı, tersi oldu”	326
Tuğrul Eryılmaz: “Hep bir mizahımız oldu bizim. Hep hayata kahretmedik, sonradan arabesk oldu millet!”	333

Sonsöz

Çınar Oskay: “Hepimiz bu ülkenin güce tapma kültüründe yetiştik. Bundan kurtulamıyoruz”	349
---	-----

Çağ Sancısı

Türkiye'nin ana akım medyasında gazetecilik yapabilen son kuşağın üyesiyim.

Mesleğe 1990'larda, 2000'lerde başlayan bizim kuşağın hüznünlü bir öyküsü oldu.

Bir tür idealizmle yola çıkan, dünya hakkında kafa yoran, basını iyi yerlere taşıyabilecek binlerce kişinin Türkiye'de gazetecilik serüveni açık bir mağlubiyetle sonuçlandı.

Koca kurumlar, gazeteler, haber kanalları, hayran oldukları meslek büyükleri, arkadaşları, güvendikleri ilkeler, kurdukları hayaller gözlerinin önünde eridi gitti.

İngiliz tarihçi Timothy Garthon Ash 2017'deki söyleşimizde, "Tarih dalgalar halinde ilerler. 1960'ta dünyanın büyük bölümünü diktatörler yönetiyordu. Benim hayatım demokrasinin yayılma dalgasına rastladı" derken, bizimkinin de bu dalganın geri çekilmesi olduğunu artık kabullenmişim.

Bizim şansımıza, insanlığın büyük geri adımı, demokrasi fikrinin buharlaşma safhası düştü.

Gazeteciliğe başladığım yıllarda Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne girme rüyası canlıydı. Sabahtan akşama kadar Avrupa Birliği haberleriyle uğraşırdık.

Türkiye, ABD ile AB'nin etki alanında gezinen, Batı'ya dönük bir ülkeydi.

Rüyamızda görsek inanmayacağımız şeyler 10-15 yılda gerçek oldu.

Örneğin, Angela Merkel'in Almanya'da başa geçmesi kâbus senaryosuydu. Bugün Merkel dünyada demokrasinin başlıca savunucularından.

Girelim diye yırtındığımız Avrupa Birliği'nden çıkanları ve çık-mak isteyenleri konuşuyoruz artık.

Popülist milliyetçilik Amerika'yı Donald Trump'ın elindeki bir üçüncü dünya ülkesi görünümüne soktu.

Bugün her yeri saran otoriter popülizm dalgasında Türkiye maalesef öncüydü.

Basına, düşünce özgürlüğüne saldırılar, kutuplaştırıcı siyaset, post-hakikat bizde 2000'li yılların ortasında başladı; 2010'lu yıllar yargıyı, akademiye, ülkedeki tüm demokratik kurumları kasırğa gibi sildi süpürdü.

Bu dönüşüm kitapta, ülkemizin 20. ve 21. yüzyılına damga vuran iki ismi arasındaki "Bayrak Teslimi"yle başlıyor.

Süleyman Demirel ve Recep Tayyip Erdoğan'la giden dünyayı hatırlıyor, gelmekte olanı görüyoruz.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'a o zaman hangi soruların sorulabil-diğini görmek, yaşanan kasırğanın kat ettiği mesafeyi düşündü-rüyor.

O söyleşiden sonraki yıllarda, art arda seçim zaferleri, 2013'te-ki Gezi direnişi ve 15 Temmuz sonrası Türkiye'de yeni bir rejim inşa edildi.

İlk mesleki kırılmayı 2011 yılında *Radikal* gazetesinde yaşa-dım. Pazar günleri yayın yönetmenliğini üstlendiğim gazeteyi is-tediğimiz çizgide tutamayacağımızı anlayınca, istifa ettim.

2012'de *Hürriyet* gazetesi hafta sonu eklerinin yayın yönet-meni oldum ve gazeteyi Demirören ailesinin aldığı 2019'a kadar bu işi yaptım.

Özellikle *Hürriyet Pazar*, rutin siyasi gündemi işlememiz ge-rekmediği için baskılardan kurtulabildiğimiz, bunlara direnebildi-ğimiz bir sığınak oldu.

Bu kitaptaki söyleşilerin önemli bölümü oradaki yedi buçuk yıldan.

Ülkenin ve basınının en bunalımlı yıllarında yaptığım bu söyleşiler, mesleki ve ahlaki hayatta kalma çabasıydı.

Belirli insanlara söz vererek, sorulması gerekenleri sorarak mücadele etmeye çalışıyorduk.

Artık tat vermeyen meslekte, ülkenin ve dünyanın durumunu

akademik arka planla ya da sanatçı sezgileriyle inceleyen, düşünen bu çok özel insanlarla konuşmak, dertleşmek, ayakta tutuyordu.

Konuşacağım insanların kitaplarını okuyor, hayatlarını, çalışmalarını inceliyor, bir sürü şey öğreniyordum.

İtiraf etmeliyim ki gündeme getirmek istediğimiz konuları da onlar üzerinden başlığa taşıyor, tartıştıyorduk.

Şener Şen'in, Orhan Pamuk'un sözünü sansür etmek kimsenin kolay göze alabileceği bir şey değildi.

Yaptığım geniş söyleşilerde temel sorular hep aynıydı: Neden böyle oldu ve buradan nasıl çıkarız?

Büyük ve çözümsüz görünen problemlerin üzerindeki örtüyü kaldırmak, onları gizemsizleştirmek, bunların geçici ve alt edilebilecek şeyler olduğunu hissettiriyordu. Bunlar ahlaki, politik, entelektüel yol haritalarıydı.

Bugün o sancılı yılların muhasebesini yaptığımda, elimde kalan en değerli şeyin bu söyleşiler olduğunu anlıyorum.

Gazetelerin arşivlerinin bile silindiği bir dönemde, binlerce saatlik çalışmanın ürünü bu söyleşilerin kayda geçmesini istedim.

Çağ sancısını yaşarken neler hissettiğimizi, neler konuştuğumuzu hatırlamak için bu sohbetleri bir araya getirdim.

Kitap için bazı spotları gözden geçirirken, o cümleleri ne kadar yorgun ve tükenmiş bir halde yazdığımı hatırladım.

Ve yalnız olmadığımı... Sabahlara kadar gazetede benimle birlikte çalışan editör ve gazeteci arkadaşlarım Yenal Bilgici, Begüm Soydemir, İpek Özbey, Güliz Arslan, Savaş Özbey, Gökçe Aytulu, Banu Tuna, Uğur Vardan, Mehmet İren, Ali Tufan Koç, Hakan Gence, İpek İzci, Yücel Sönmez, Serkan Ocak, Aslı Barış, Serhat Gürpınar'ın bir noktasında mutlaka katkısı vardır. Her birine minnet borçluyum.

Söyleşilerin fotoğraflarını çeken, her biri dört dörtlük gazeteci dostlarım Muhsin Akgün, Sebati Karakurt, Levent Kulu, Selçuk Şamiloğlu, Murat Şaka, İbrahim Yurtbay, Emre Yunusoğlu'na şükranlarımı sunuyorum.

Doğan Kitap yayın yönetmeni, meslektaşım, kadim dostum Cem Erciyes'e, Doğan Kitap yayın koordinatörü sevgili Hülya Balcı'ya ve kitabın çıkmasında, hazırlanmasında benim kadar payı olan değerli dostum, editörüm Mesut Varlık'a teşekkür ederim.

Gazetecilik ruhunu hiç kaybetmeyen, ana akımdaki son gazeteci kuşağının bu yüz akı isimlerine ne kadar teşekkür etsem az.

Bu kuşak ana akımdaki mücadeleyi kaybetti. Birçoğu emekli oldu, atıldı, başka işlere, ülkelere göçtü. Ama yeni bir bağımsız gazetecilik dönemine de önyak oldular.

Daha küçük, parçalanmış ekipler, hatta bazen tek kişilik yayınlar, eski ana akıma ders verecek kadar iyi işler çıkarıyor.

Elbette büyük bir kan kaybı yaşandı ve toparlamak kolay olmayacak.

Ama ülke de, gazeteciler de birkaç yıl önceki kadar umutsuz ve yılgın değil.

Her şeyin sonu olduğu gibi, bu çağ sancıları da dinecek. Sancı yeni başlangıçları müjdeler, sancısız doğum olmaz.

Belki de Türkiye erken girdiği otoriter popülizmden çıkmak konusunda da öncü olacak.

Fırtınalı yıllarda yaptığımız bu söyleşilerin daha iyi günlere ışık tutması ümidiyle...

Çınar Oskay
İstanbul, Mayıs 2021

Büyük Anlatılar

YUVAL NOAH HARARI

“Bugünün en büyük sorunu kendini
işe yaramaz gören bir sınıfın ortaya çıkması”

Röportaj için İsrail’e gideceğimi söylediğim Filistinli yakın arkadaşım Yazan bana “BDS boykotunu duymadın mı?” diye sordu. İsrail’e Güney Afrika’daki *apartheid* rejimi muamelesi yapmayı öngören; spor, kültür, bilim alanlarında da boykot etmeye çağırın bir kampanyaydı...

Ama hangi İsrail’i boykot? Sokakta Filistinlilerle kol kola Netanyahu hükümetini protesto eden İsrailileri de mi mesela? Tel Aviv’de tanıştığım Türkiye asıllı sevgili Orel “Gazze’deki duvar beni çok suçlu hissettiriyor. Ama bir yandan da duvar dikildiğinden beri ölümler azaldı, daha az korkuyorum. Üzülüyorum ama ne yapayım?” diyor. Artık sadece Ortadoğu değil, tüm dünya bu tür içinden çıkılmaz sorularla karşı karşıya...

Ve bu sorulara vereceği yanıtı en çok merak ettiğim insan burada yaşıyor. Yuval Noah Harari, 21. yüzyılın en çok konuşulan tarihçisi. Obama, Bill Gates, Mark Zuckerberg “Bu kitabı okuyun” dedi. *Sapiens* insanın geçmişini, ikinci kitabı *Homo Deus* ise olası geleceğini anlatıyordu. *21. Yüzyıl İçin 21 Ders* en politik ve bir gazeteci için en verimli kitabı olmuş.

Harari’yle cayır cayır Tel Aviv güneşinin altında buluştuk. Gezenin ahvalini konuştuk.

01.09.2018

“Ülkenin ve basının bunalımlı yıllarında yaptığım bu söyleşiler, mesleki ve ahlaki hayatta kalma çabasıydı.”

Tarih dalgalar halinde ilerler. Bize bir çağ dönümü, fırtınalı yıllar denk geldi. Hayatlarımız eskisi gibi değil, olmayacak da.

Çınar Oskay, yaşadığımız büyük dönüşümü anlatan arşivlik

söyleşilerle ahlaki, politik, entelektüel yol haritaları ortaya koyuyor. Her birimizin hissettiği çağ sancılarını, gizemlerini çözerek dindirmeye çalışıyor.

Dünyanın en etkili tarihçisi **Yuval Noah Harari** ile **Süleyman Demirel**, Uruguay'ın eski Cumhurbaşkanı **José Mujica** ile **Şener Şen**, Facebook'un 2 numaralı ismi **Sheryl Sandberg** ile **Aytaç Yalman**, **Sezen Aksu**, **Cem Yılmaz** ve **Orhan Pamuk**...

29 ikonik isim böylece bir kitapta bir araya geliyor. **Adalet Ağaoğlu** ile **Çetin Altan**'ın son söyleşileri de *Çağ Sancısı*'nda yer alıyor.

Oskay'ın Türkiye'nin ve dünyanın alanında çığır açan isimleriyle gerçekleştirdiği bu söyleşiler, dünya siyasetinden tarihimizin dönüm noktalarına, müzik ve sinemadan edebiyata, okuyucuyu ufuk açıcı, lezzetli bir gezintiye çıkarıyor.

tavsiye edilen
KDV'siz
satış fiyatı

₺ 45

Orjinal ve güvenilir

ISBN 978-605-09-8441-5

9 786050 984415

DK
Doğan
Kitap